

Önvádra kötelezéstől a határsávból kitiltásig - Csak diktatúrákban használnak ilyen jogi eszközöket

A Kormány 2018. január 18-án nyilvánosságra hozta javaslatát a „Stop Soros” törvénycsomagról, és bejelentette, hogy a tervezetet társadalmi vitára bocsájtja. A szöveg egyelőre nincs a parlament előtt, de kormánytagok tájékoztatása szerint szeretnék, ha az Országgyűlés februárban szavazna róla.

Alig két és fél hónappal vagyunk a parlamenti választások előtt, ebben az időszakban pedig kiemelten fontos a szabad közéleti vita a kormányzati politikák megítéléséről. Enélkül ugyanis a polgárok nem hozhatnak felelős döntést arról, hogy a következő négy évre kiknek a kezébe adják a kormányzati hatalmat. A minél szélesebb körű és alaposabb társadalmi vita tehát demokratikus alapkövetelmény, ahol ugyanis nincs működő demokratikus közvélemény, ott a választások sem lehetnek demokratikusak.

Nyilvánvaló azonban, hogy e törvénytervezettel és annak közzétételével a kormánynak a legkevésbé sem célja a valódi társadalmi vita előmozdítása a menekültpolitikáról, a migrációról vagy akár a civil társadalomról. Ellenkezőleg, ez a törvénytervezet is abba a már évek óta tartó kormányzati kommunikációs kampányba és intézkedéssorozatba illeszkedik, amely elvitatja a kormánykritikus civilektől a jogot, hogy részt vehessenek a közéletben és szabadon elmondhassák véleményüket. Ha ebből a szövegből törvény lesz, akkor a bevezetett jogi eszközök a támadott civil szervezeteket létükben fenyegetik.

Egyelőre ebben a törvénycsomagban a kormány elsősorban szervezeteket és nem embereket támad, de a törvénytervezet kilátásba helyez olyan intézkedéseket is (pl. idegenrendészeti távoltagezés), amelyekkel természetes személyek alapvető jogait (pl. mozgásszabadságát) korlátozhatják. Ha ezt a tervezetet az Országgyűlés megszavazza, egy lépéssel közelebb leszünk ahhoz a helyzethez, amelyben minden egyes polgár felteheti a kérdést: vajon alapvető politikai szabadságjogait meddig gyakorolhatja, meddig tanúsíthat állami represszió kockázata nélkül a kormányzatot bíráló, a kormánynak nem tetsző magatartást, a polgár szólhat-e, cselekedhet-e szabadon, adhat-e ételt a nélkülözőnek, beszélhet-e a menekült ember jogairól, a főpát pedig megnyithatja-e termeit a földönfutók előtt.

Az Eötvös Károly Intézet támogatja a *valódi* társadalmi vitát, aminek meggyőződésünk szerint a törvénytervezet kapcsán az alábbi kérdésekről kellene szólnia:

I.

1. A társadalmi vita hamissága

Társadalmi vitát színlelve a Kormány [honlapján](#) azt állítja, hogy a „Stop Soros” törvénycsomag javaslatáról „mindenki elmondhatja véleményét” az ott megadott email címen. Azt, hogy e (határidő megadása nélkül) felkínált „lehetőség” mennyire hamis, s hogy valójában mi is a kormányzat társadalmi vitával kapcsolatos elképzelése és gyakorlata, azt az elmúlt hét év tendenciái pontosan tükrözik. Bizonyosak lehetünk abban, hogy a társadalmi vita örve alatt valójában újabb gyűlölködő kormányzati propaganda-kampány készül. Ezt alátámasztja, hogy az észrevételeket nem a jogalkotásért felelős tárcának, hanem a Miniszterelnöki Kabinetiroda emailcímére lehet megküldeni. Az így hirtelen „illetékessé lett” Rogán Antal propagandaminiszter [be is jelentette](#), hogy a „társadalmi vita” csakis a törvény szigorításáról szólhat. Ehhez hasonlóval a kommunista diktatúra óta nem találkoztunk.

A 2010-es kormányváltás óta, elkerülendő a parlamenti és a társadalmi vitát, teljesen bevett gyakorlattá vált a társadalmi egyeztetések egyéni képviselői indítvánnyal történő megkerülése. A kormányzat által benyújtott törvényjavaslatok (amilyen a „Stop Soros” törvénycsomag javaslata is) esetében ugyan kötelező azok társadalmi vitára bocsátása, azonban 2010 óta a társadalmi egyeztetés intézménye látszatintézménnyé vált, amely a gyakorlatban az alapvető jelentőséggel bíró törvények esetében sem tölti be valódi rendeltetését és nem felel meg a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvényben meghatározott feltételeknek sem. Az átlagosan hat napos egyeztetési határidők mellett arra is volt példa, hogy a Kormány a határidő végét sem várta meg a törvénytervezet benyújtásával. A fontosabb törvényjavaslatok esetében a kormányzat lényegében követhetlenné teszi, hogy az egyes jogszabálytervezeteket hányan, kik és hogyan véleményezték. Ez a gyakorlat a társadalmi egyeztetés jogintézményét erodálja és ellenőrizhetlenné teszi az egyeztetési folyamatot.

2. Alkotmányellenes alapkoncepció silány kivitelezésben

A jogalkotásnak vannak alkotmányos és szakmai követelményei. A jogbiztonság alkotmányos alapelvéből következik, hogy „a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon”. A szabályozás alkotmányellenes, ha „a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot és ennek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára, továbbá szubjektív, önkényes jogalkalmazást teremt”. [26/1992. (IV. 30.) AB határozat] Maga a jogalkotásról szóló törvény is előírja, hogy a jogszabálynak illeszkednie kell a jogrendszer egységébe [2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 2. § (4) bek. b) pont].

A törvénytervezetek mindezeket az elvárásokat úgy veszik semmibe, hogy nem is érdemesek a jogászai szempontú kritikára. A tervezetek hibái alapvetőek, a javasolt új jogintézmények (az illegális migárciót támogató szervezet fogalma, a bevándorlási finanszírozási illeték és az idegenrendészeti távortartás) koncepcionálisan rosszak és

elfogadhatatlanok, lényegüket tekintve alkotmányellenesek, amit csak tetéz a tervezet jogszabályszovegezési igénytelensége, amelynek folytán számos mondata minden nyelvtani vagy logikai értelmezési kísérletnek ellenáll, jelentése nem bogozható ki. E hibák nem korrigálhatók – a tervezeteket és magát a jogalkotási szándékot egészében el kell utasítani.

2.1. Az illegális migrációt támogató szervezetek fogalma: a kormánykritikus vélemények büntetése

Az első törvénytervezet regisztrációs kötelezettséget írna elő az ún. „*illegális migrációt támogató szervezetek*” számára. A tervezet szerint ezt a minőséget két különböző tevékenységi kör alapozhatja meg: egyrészt ilyen a harmadik országbeli állampolgárok jogszerűtlen belépését, átvételét és tartózkodását *szponzoráló*, másrészt pedig az ugyanezt *egyéb módon támogató* tevékenység [1. § (1)-(2) bekezdés]. A tervezet nem tesz arra nézve semmiféle utalást, hogy mit ért a támogatás egyéb formái alatt, ezzel pedig a jogbiztonság elvéből [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] következő normavilágosság minimálisan elvárható szintjét sem teljesíti. A tervezet törvényé válása esetén gyakorlatilag bármilyen egyesületi és alapítványi formában működő, magyarországi székelyű szervezet ellen alkalmazható, ha annak tevékenysége nem áll összhangban a kormányzati politikával.

A szöveg a személyi hatály megállapításának szempontjait egyáltalán nem tartalmazza, ugyanakkor a csomaghoz fűzött indokolás szerint a migrációt „propagáló” szervezeteket célozza, amely arra enged következtetni, hogy a jogkövetkezmények alkalmazását nem csak cselekedetek, hanem akár a kormány migrációs politikáját megkérdőjelező vélemények is kiválthatják kifejezetten a vélemények tartalmára alapozott, önkényes indokok alapján. Mindez ellentétben áll azzal a magyar alkotmánybírósági gyakorlatban is megszilárdult tétellel, amely szerint a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot pusztán a vélemény tartalma alapján nem lehet korlátozni [30/1992. (V. 26.) AB határozat].

Arra az abszurd helyzetre, amelyben a tervezet által nem meghatározott kritériumok alapján egy ilyen szervezet saját tevékenységét illegális migrációt támogatóként minősítené, a tervezet előírná, hogy a bíróságnál saját illegális tevékenységéről tegyen bejelentést [2. § (1) bekezdés], amihez a törvénytervezetek különféle büntetőjellelű szankciókat kapcsolnak (szankciós célú nyilvános regisztráció, büntetőilleték, közvetetten pedig az érintett természetes személyek kitiltása). A vádelvű eljárás barbár hagyományait a XIX. századtól fokozatosan váltotta fel a nyomozóelvű eljárás, az önvádra kötelezés tilalma, nem csak a büntetőeljárásra korlátozottan, mára megkérdőjelezhetetlen nemzetközi jogi alapelvvé vált. Ez a fejlemény nagyrészt azon az elemi észszerűségi szemponton nyugszik, hogy az önvádra kötelezéstől nem igazán várható olyan eredmény, amely a materiális igazsághoz bárkit is közelebb vinne.¹ Noha a javaslatcsomag indokolása kínosan hangsúlyozza, hogy a

¹ „Helytelen valakit megesketni, ha minden oka megvan az esküszegésre”. Tóth Mihály: A „Magyar Miranda” első néhány éve. In: Erdei Árpád (szerk.): *Tények és kilátások (Tanulmányok Király*

tervezetben rögzített eljárás nem büntetőeljárás, tárgyát tekintve illegálisnak minősített és ekként szankcionált tevékenységekről szól, és ezekkel kapcsolatban kötelez önvádra egy gyakorlatilag beazonosíthatatlan személyi kört. A tervezet komolytalanságát jelzi, hogy az illegális tevékenység ép ésszel nem remélhető önbevallásától várja az érintett szervezetek működése „átláthatóságának biztosítását” [Javaslat, 2. o.]. A tervezet szerint a bevallási kötelezettséget elmulasztó szervezetet az ügyész hívná fel kötelezettsége teljesítésére, és a bíróságnál kezdeményezhetné a regisztrációs kötelezettség elmulasztásáért a bíróság kiszabását [5. § (1)-(2) bekezdés]. Mivel azonban a bíróságnak a tervezetben nem meghatározott szempontok alapján kellene döntenie arról, hogy az adott szervezet az illegális migrációt támogató szervezetnek minősül-e, nem tudna mit kezdeni a tervezet által rárótt hatáskörrel.

2.2. A bevándorlási finanszírozási illeték: alig leplezett büntetőadó

A második törvénytervezet bevezetné a bevándorlási finanszírozási illetéket. Az illeték alanyai azok az illegális migrációt támogató szervezetek lennének, amelyek a Magyarország területére történő jogszerűtlen belépés, átvétel és tartózkodás elősegítése céljából külföldi juttatásban részesültek, vagy külföldről származó juttatásból ilyen tevékenységet szponzorálnak és támogatnak [2. §]. Az illeték alapja a külföldi pénzbeli vagy vagyoni jellegű juttatás [4. § (1) bek.]. Azon túl is, hogy az illeték alanyi köre kapcsán felvethetőek ugyanazon definíciós bizonytalanságok, melyeket a 2.1. pontban részleteztünk az első törvénytervezet személyi hatálya kapcsán, a második törvénytervezet az illetékfizetési kötelezettség szempontjából is alapjogsértő.

Illetéken a szakirodalom hagyományosan a központi költségvetés vagy az önkormányzatok olyan bevételeit érti, amelyet az illeték alanya közvetlen ellenszolgáltatásért fizet. Az ún. valódi illetékek eljárási illetékek, melyeket különböző közigazgatási vagy bírósági eljárások kezdeményezésekor rónak ki. A valódi illetékeken kívül hagyományosan szintén az illeték elnevezéssel használják a vagyonszerzési illetéket, amely sajátosságait tekintve inkább vagyonadó, mint illeték. A vagyonszerzési illetéknek is definíciós eleme ugyanakkor, hogy az az illetéktörvényben meghatározott vagyonnak az ott meghatározott módon történő megszerzésére terjed ki.²

A tervezet az érintett szervezetekre rótt pénzfizetési kötelezettséget illetéknek nevezi, ugyanakkor ez a fizetési kötelezettség nem hordozza az illetékekre jellemző sajátosságokat – semmiféle olyan állami szolgáltatás nem áll a másik oldalon, mely az illetékfizetési kötelezettséget ellentételezné. Ugyan a normaszöveg szerint ezt a bevételt határvédelmi feladatok ellátására kell fordítani [6. § (2) bekezdés], és a javaslat bevezetése részletezi a költségvetésből a bevándorlás megfélemezésére fordított összeg nagyságát [2. oldal], ez semmilyen formában nem értelmezhető az érintett szervezetek részére juttatott

Tibor tiszteletére). Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 1995. 66. Idézi Belovics a tanulmány 12. oldalán.

² Simon István, Pénzügyi jog II., 2012, Osiris Kiadó, 246. oldal.

szolgáltatásként. Mivel a tervezet szerint az illeték alapjául szolgáló juttatást illegális célokra szánták, vagy arra használták, a bevándorlási finanszírozási illeték funkciója a vagyonszerzési illeték funkciójától is nyilvánvalóan idegen.

A tervezet a fizetési kötelezettség valódi célját leleplezve maga hozza összefüggésbe az „illetéket” azokkal az állítólagos költségvetési károkkal, melyeket az illegális bevándorlást elősegítő szervezetnek bélyegzett alapítványok és egyesületek a költségvetésnek okoznak [Javaslat, 3. oldal]. Ugyanitt említi továbbá a „lakosság összetételének kulturális, nyelvi és vallási megváltoztatására irányuló törekvések megakadályozását”, mint az illetékfizetési kötelezettség célját. Ezek szerint az illeték megfizetésével az illegális migrációt támogató szervezet egy nem bizonyított összegű, vélelmezett kárt „kompenzál”, vagy az illetéket a törvény egy olyan magatartás szankciójaként veti ki, amely a Büntető Törvénykönyvben rögzített tényállások egyikének sem feleltethető meg, de azokkal valamilyen bizonytalan kapcsolatba hozzák. A tervezet tehát valójában az illeték kifejezéssel egy büntetőadót fed el. A jogalkotó adóztatási hatalmát alkotmányosan többféle cél elérésére használhatja, így az adóalanyok magatartásának befolyásolása érdekében is. De az adóztatás csak addig tekinthető alkotmányos eszköznek, amíg az arányos közteherviselést szolgálja. A közteher tehát alkotmányosan nem működhet kvázi szankcióként.

Az illetékfizetési kötelezettség nem csak megbünteti a kormánykritikus civileket, de egyúttal arra is alkalmas, hogy dermesztő hatással legyen a kormány migrációs politikáját bíráló vélemények megfogalmazására. A véleményszabadság e korlátozása bizonyosan nem állja ki az alkotmányosság próbáját.

2.3. Az idegenrendészeti távoltartás: önkényes kitiltás a határsávból

A harmadik törvénytervezet felidézve a gyűlöletes emlékű „határsáv” pártállami intézményét, bevezetné az idegenrendészeti távoltartás intézményét, lehetővé téve, hogy az illetékes miniszter a schengeni határmenti területekről kitiltson minden olyan személyt, akinek Magyarországon történő tartózkodása az ország nemzetbiztonsági érdekeivel ellentétes, vagy a közérdeket veszélyezteti. Az önmagában az alkotmányosság alapeszméjét sérti, hogy a *miniszter akár magyar állampolgárokról* is azt állapíthassa meg, hogy magyarországi tartózkodásuk nemzetbiztonsági érdekekkel ellentétes. A kitiltás a Büntető Törvénykönyvben büntetésként meghatározott szankció, amit ennek megfelelően csak bíróság szabhat ki a Btk.-ban meghatározott bűncselekmények elkövetése esetén, a büntetőeljárás garanciális jelentőségű szabályai szerint lefolytatott eljárás végén [Btk. 33. § (1) bek. g) pont, 57. §]. A harmadik törvénytervezetben szereplő idegenrendészeti távoltartás – ahogyan azt maga a tervezet állítja – a kitiltás következményével *azonos* új jogintézmény, ti. a 8 km-es határsávból való kitiltás, amit azonban a belügyminiszter rendelhetne el egy majd megalkotandó kormányrendeletben szabályozott eljárásrend szerint. A tervezet tehát lényegében a kitiltás lehetőségét terjesztené ki *más néven* úgy, hogy a kiszabásának garanciális feltételeit elhagyja. Az idegenrendészeti távoltartás intézménye a kitiltás jogi garanciáinak a kijátszása.

2.4. Megvédi-e az alapjogokat a bíróság?

A törvénytervezetek annyiban ügyelnek a jogállami látszatra, hogy a jogkorlátozó intézkedésekkel szemben biztosítják a bírósághoz fordulás lehetőségét. Az idegenrendészeti távoltartást elrendelő miniszteri határozatot is meg lehet bíróság előtt támadni. A bíróságot a bejelentési kötelezettségét elmulasztó illegális migrációt támogató szervezettel szemben ugyancsak a bíróság szabhatja ki, és a bíróság dönt az érintett egyesületnek, illetve alapítványnak az egyesülési jogot valószínűleg minden ilyen esetben sértő megszüntetéséről is.

Ha a tervezetből törvény lenne, ezekben az ügyekben a bíróságnak szem előtt kellene tartania, hogy negatív döntéseivel alapvető jogok gyakorlásába avatkozik be. Az idegenrendészeti távoltartás természetes személyeket korlátoz mozgásszabadságukban. Az illegális migrációt támogató szervezetekkel szembeni hátrányos jogkövetkezmények pedig az egyesülési szabadság mellett a kiemelt alkotmányos védelmet élvező véleményszabadságot is korlátozzák, hiszen kifejezetten azért vonatkoznak az érintett szervezetekre, mert azok a kormányzatától eltérő nézeteket vallanak, és a kormányzati propaganda ezért már évek óta azt hazudja róluk, hogy külföldi érdekeket szolgálnak és illegális tevékenységet végeznek. A bíróság ezért nem elégedhet meg a pusztán törvényalkalmazással, hanem az alkotmányos kontextust *komolyan* véve minden elé kerülő esetben mérlegelnie kellene, hogy a hátrányos jogkövetkezmények alkalmazásának, vagyis az alapvető jogok korlátozásának van-e alkotmányosan legitim célja, és a korlátozás arányosnak minősül-e. A hatályos Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése jelenleg is megköveteli, hogy az alapjogkorlátozásnak más alapvető jog érvényesülését vagy valamely alkotmányos érték védelmét kell szolgálnia, és csak a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan kerülhet rá sor. Ha a bíróság komolyan veszi ezt az alkotmányos követelményt, akkor kizárt, hogy alkalmazza a Stop Soros csomag rendelkezéseit, ha viszont a bíróságok mégis alkalmazni kezdenék ezeket a szabályokat, szinte csakis alapjogsértő döntések megszületését jósolhatjuk.

II.

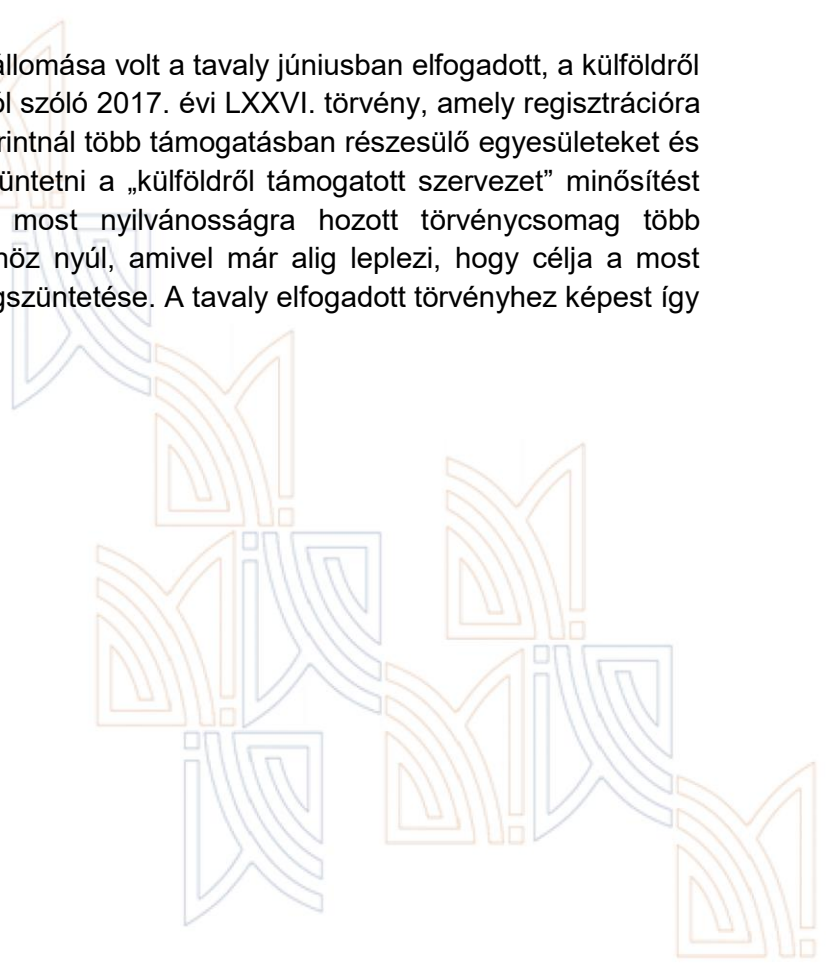
A javaslatcsomag a törvény tervezett szövege mellett tartalmazza a Kormány indokolását. A jogszabály előkészítőjének törvényi kötelezettsége az indoklás kidolgozása, ami azt szolgálja, hogy a döntéshozók és a nyilvánosság is megismerhessék a szabályozást szükségessé tevő társadalmi, gazdasági, szakmai okokat és célokat, továbbá a jogi szabályozás várható hatásait (Jat. 18. §). Az indoklás elkészítése tehát a Kormány számára kötelezettség, ami a demokratikus, transzparens jogalkotást szolgálja. Az indoklás és a társadalmi vita intézménye nem a kormányzati propaganda eszköze, abban a jogszabály előkészítéséért felelős kormánynak a szabályozást megalapozó *valós és releváns* információkat és érveket kell bemutatnia.

Ezzel szemben a tervezethez írt indokolás inkább emlékeztet egy politikai pamfletra, amely már a címében is valótlanítást állít azzal, hogy Soros György „megállítását” tűzi ki célul, de Soros György érintettségét semmilyen adattal vagy érveléssel nem támasztja alá, sőt nem is állítja, hogy köze lenne a migrációhoz. A tervezet a migrációt (tehát a menedékkérést is) bármilyen magyarázat nélkül a nemzetet fenyegető veszélyhelyzetnek minősíti, a menedékkérők támogatását is illegális tevékenységnek tekinti, és összemossa az embercsempészes bűncselekményével.

A fentiekből világosan látszik, hogy ez a törvénycsomag nem az illegális migrációt támogató szervezetek (tehát valójában az embercsempészek) megregulálására készült, hanem a civilek elleni támadássorozat része. A kormány 2013 óta tartó, szisztematikusan felépített kampánnyal akarja ellehetetleníteni és hitelteleníteni a kritikus szervezeteket, a kezdetektől hamisan azt állítva, hogy külföldi érdekeket szolgálnak. Soros György és az általa alapított Nyílt Társadalom Intézet fontos ellenségként szerepel az állami propagandában és intézményi bírálatát összekötötték a menekült emberek ellen folytatott gyűlöletkampánnyal. A támadások és a civil szféra ellehetetlenítésére irányuló próbálkozások fokozatosan egyre intenzívebbé váltak. Ezalatt a kormány – főként orosz mintára – elkezdte felépíteni a bármilyen kormánypolitika mindig lelkes támogatóiból saját hamis civil szféráját, a GONGO-kat (government organized non-governmental organization), akikkel példát állíthattak, így szétválasztva a magyarság számára hasznos tevékenységet végző, illetve fogalmaik szerint károkat okozó civileket.

A civilek elleni támadássorozat fontos állomása volt a tavaly júniusban elfogadott, a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény, amely regisztrációra kötelezi a külföldi forrásból 7,2 millió forintnál több támogatásban részesülő egyesületeket és alapítványokat, amelyek kötelesek feltüntetni a „külföldről támogatott szervezet” minősítést az általuk kiadott kiadványokon. A most nyilvánosságra hozott törvénycsomag több szempontból is keményebb eszközökhöz nyúl, amivel már alig leplezi, hogy célja a most még létező valódi civil szféra teljes megszüntetése. A tavaly elfogadott törvényhez képest így értékelhetjük az új koncepciót:

Kikre vonatkozik?	A külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény Egyesületekre és alapítványokra, amelyeket külföldről támogatott szervezeteknek minősít.	Magyarország kormányának javaslata a Stop Soros törvénycsomagról Egyesületek és alapítványok mellett, amelyeket illegális migrációt támogató szervezeteknek minősít, valamennyi közhasznú jogállású szervezetet érinti, akkor is, ha a törvénytervezet értelmében nem minősülnének illegális migrációt támogató szervezetnek.
Milyen feltétel esetén?	Látszólag objektív feltétel: 7,2 millió forint külföldi támogatás.	Önkényes, jogilag értelmezhetetlen kritérium: harmadik országbeli állampolgárnak az ország területére történő belépésének, tartózkodásának bármely módon való támogatása.
Minek minősülnek?	„Külföldről támogatott szervezet” - a politikai kontextusban, a kormányzati kampányra figyelemmel megbélyegző.	„Illegális migrációt támogató szervezet” - a megjelölés implikálja a szervezetek törvényellenesnek minősítését.
Milyen következményeket kapcsol a minősítéshez?	Regisztráció és a „külföldről támogatott szervezet” megjelölés szerepeltetése a kiadványokon. Bírság és a megszüntetés e kötelezettségek elmulasztásának következménye lehet	A regisztráció (elmulasztása esetén bírság, megszüntetés) mellett az illetékként beszedett büntetőadó és – a minősítéstől függetlenül – a közhasznú jogállás elvesztése a működés anyagi alapját veszi el.
Érint-e természetes személyeket?	Csak szervezetekre, vagyis jogi személyekre vonatkozik.	Természetes személyeket is érint, akik a schengeni belépési pont 8 km-es közeléből kitilthatók lesznek.

III.

A törvénycsomag új kritériumokkal egészítené ki a közhasznú jogállás civiltörvényben szabályozott feltételrendszerét. A bevezetni tervezett előírás szerint csak az a szervezet bírhat közhasznú státusszal, amely támogatásának legalább felét belföldi támogatótól kapja, továbbá az 1 %-os felajánlásokból származó bevétele a külföldről kapott támogatásának legalább felét eléri. Ez az új szabály nem csak az illegális migrációt támogató egyesületté és alapítvánnyá minősített szervezeteket érintené, hanem minden közhasznú szervezetet, amelyek ha nem teljesítik e követelményeket, elveszítik közhasznú jogállásukat.

A közhasznú státusz elvesztése számos súlyos következménnyel jár: adókötelessé válnak például a nem közhasznú alapítványból magánszemély részére oktatási intézményben folytatott tanulmányokra és külföldi tanulmányútra ösztöndíj címén kifizetett összegek. Ugyancsak adókötelessé válik a nem közhasznú egyesületből magánszemélynek természetben adott juttatás értéke (pl. ruha, élelmiszer). A társasági adó hatálya alá tartozó

adóalanyok nem csökkenthetik adózás előtti eredményüket a már nem közhasznú szervezet részére kifizetett támogatással.

A hazai alkotmánybírósági gyakorlat szerint is nagy a jogalkotó szabadsága annak meghatározásában, hogy miként alakítja ki az adórendszert [13/1999. (VI. 3.) AB határozat]. Különösen széleskörű mérlegelési jog illeti meg a mentességek és kedvezmények meghatározásánál, ezekre senkinek nincs alanyi joga. A jogalkotó mérlegelési lehetőségei addig terjednek, ameddig nem sérti meg az alkotmányos korlátokat, mindenekelőtt pedig az egyenlő bánásmód követelményét. E szerint alkotmányellenes az adómentességek körében is a megkülönböztetés, ha nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka, vagyis önkényes. A közhasznúság a Stop Soros törvényjavaslatban szereplő új kritériuma nem állja ki az ésszerűség próbáját, a közhasznú nonprofit gazdasági társaságok számára pedig, amelyek nem gyűjthetnek 1 %-ot, eleve teljesíthetetlen.

Bár a tervezet abból indul ki, hogy a felajánlott 1%-os támogatások mértéke alkalmas arra, hogy az érintett szervezet társadalmi támogatottságát tükrözze, az új kritérium csak *látszólag* köti az 1%-os felajánlások nagyságához a közhasznú státuszt. Tegyük fel, hogy „A” szervezet és „B” szervezet egyaránt 200.000-200.000 forintot gyűjt 1%-os felajánlásokból. Kettejük között a különbség kizárólag az, hogy míg „A” szervezet nem, addig „B” szervezet elfogad külföldi támogatást, 500.000 forint értékben. A Stop Soros törvénycsomag által bevezetni tervezett új szabályozás szerint a külföldről támogatott „B” szervezet elveszíti közhasznú jogállását, míg „A” szervezet megtarthatja státuszát, annak ellenére, hogy mindkét szervezet azonos összegű 1 %-os felajánlást kapott. Jól látszik tehát, hogy nem a nagyobb hazai társadalmi támogatottság alapozza meg a közhasznú jogállást, hanem a külföldről kapott támogatás léte zárja el egyiküket a közhasznú státusztól, annak ellenére, hogy azonos összegű hazai támogatásban részesültek. Más szavakkal: az új feltétel valójában nem a hazai társadalmi támogatottságot méri, arra alkalmatlan, így önkényes.

